

Bouvier Advisory

Regionala rummet

Verkstad för regional strategisk planering

Tema: Bidra till samhällsförvandling och systeminnovation

Digitalt seminarium, 2025-12-04

Regionala rummet – Verkstad för regional strategisk planering

Dokumentation och kort analys från digitalt seminarium inom regeringsuppdraget till b.l.a. Tillväxtverket att erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet

Kontaktpersoner

Isaac Karlsson, Tillväxtverket
isaac.karlsson@tillvaxtverket.se

Tobias Lundberg, Tillväxtverket
tobias.lundberg@tillvaxtverket.se

Konsulter

Victor Öberg, Bouvier Advisory
victor.oberg@bouvier.se

Ebba Gröndahl, Bouvier Advisory
ebba.grondahl@bouvier.se

Dagens innehåll

Vad är ShiftSweden?

Bakgrund och kontext

Exempel från Region
Värmland:

Smart specialisering
och regional planering

Trivectors uppdrag om
strategisk planering och
innovationsprocesser

Resultat från Menti om
strategisk planering och
innovation

Bakgrund och kontext

Jessica Andersson, Trafikverket

Jessica Andersson från Trafikverket arbetar med ShiftSweden och pratade om vilka synergier det finns med att tänka ”innovationsplanering och strategisk planering”.

ShiftSweden startade 2024 och är ett konsortium där Trafikverket, Boverket, några regioner och forskningsinstitut ingår. Finansieringen för programmen inom ShiftSweden löper över 10 år och just nu pågår utlysning för projekt.

Programmen har en tydligt platsbaserad ansats fokuserar på 100 platser utifrån tanken att platsens förutsättningar har betydelse för hur vi innoverar och utvecklar hållbara samhällen. Programmet utforskar nya arbetssätt där innovationssystem och strategisk planering möts.

En av frågeställningarna för dagen var hur vi med kartor och rumslighet kan utveckla arbetet och bli mer träffsäkra.

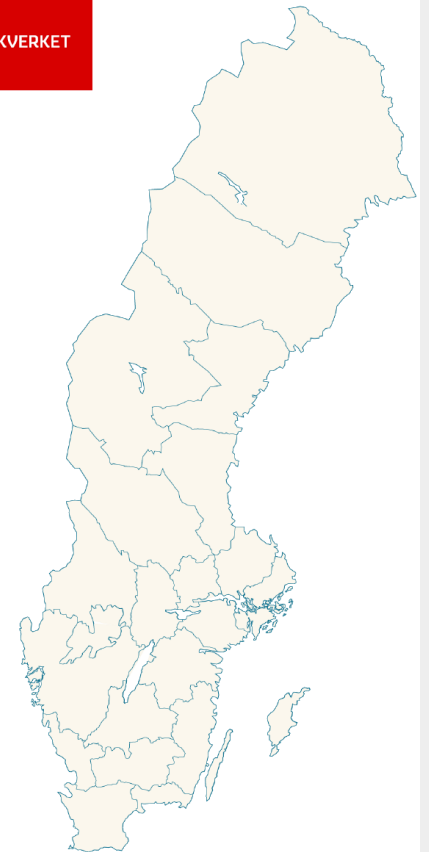
Regionernas roll i relation till ShiftSwedens arbete utgår från att de innehar det regionala utvecklingsansvaret, ska verka för att främja ekonomisk utveckling och innovation samt att de som regional aktör kan ena, mobilisera, initiera, företräda och utgå från sitt samlade territoriella uppdrag.

Vi ställer om Sverige, fossilfritt och resursmedvetet, till attraktiva och tillgängliga livsmiljöer för alla

Vi visar hur på 100 platser under 10 år

ShiftSweden: det enda programmet med platsen och rumslig systemutveckling i fokus. Unikt, väcker intresse och en stor möjlighet för samhällsplanerande aktörer.

Bakgrund och kontext

Isaac Karlsson, Tillväxtverket

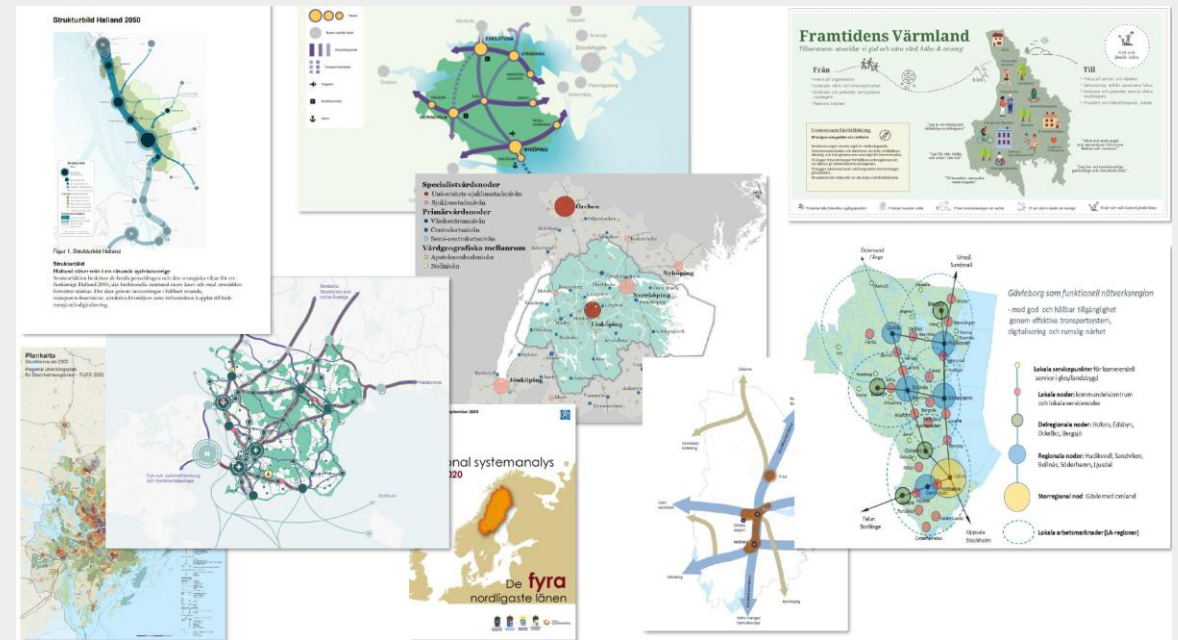
Isaac Karlsson från Tillväxtverket berättade om hur ShiftSweden knyter an till andra nationella initiativ till att arbeta mer rumsligt.

Vikten av att arbeta rumsligt efter den specifika platsens förutsättningar lyfts på flera sätt från nationellt håll. Exempelvis genom ShiftSweden och regeringsuppdraget om att erbjuda stöd för strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet.

En rapport från Karlstads och Örebro universitet har undersökt hur den regionala planeringen sett ut historiskt:

- Rådande planeringspraktik är bristfällig med en svag regional planering samtidigt som det saknas nationell planering med geografisk koppling.
- Funktionella samband analyseras inte tillräckligt över administrativa gränser och används inte tillräckligt som planeringsgeografi.
- Tilltagande komplexitet i samhällsutmaningar ökar behov av att samplanera mellan sakområden och processer. Vidare bidrar det till ökade behov av samverkan och systemperspektiv.

Sammanfattningsvis nämns att de regionala styrdokumenterna behöver bli mer geografiska. Inte minst de regionala utvecklingsstrategierna där en positiv utveckling ses under de senaste åren.

Exempel från Region Värmland: Från plats till innovationsarena - Smart specialisering och regional planering

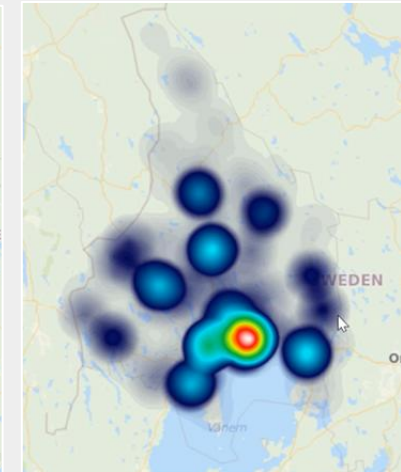
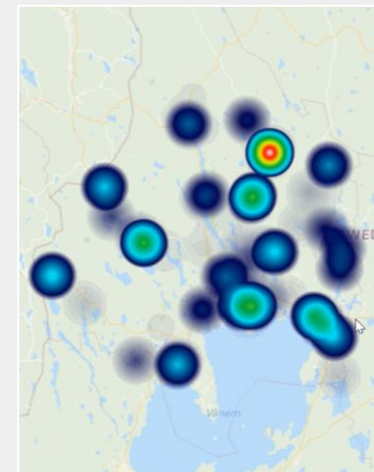
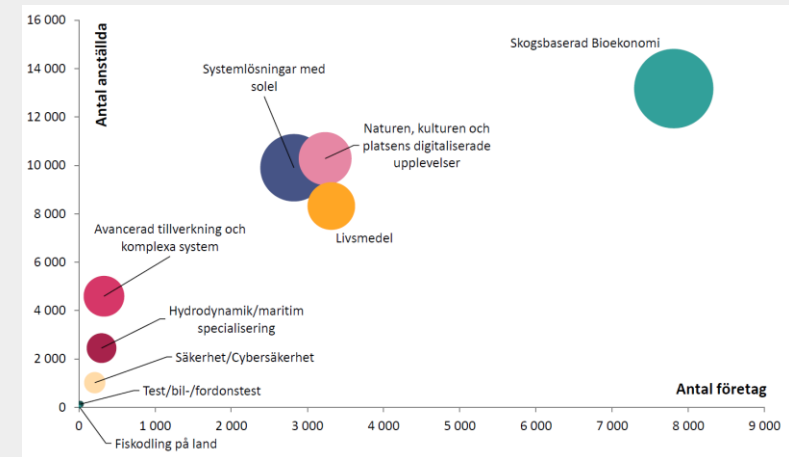
Angelica Jacobo, Region Värmland

Angelica Jacobo är forsknings- och innovationsstrateg i Region Värmland och berättade om regionens arbete med att ta fram en strategi för smart specialisering med utgångspunkt i platsernas specifika förutsättningar.

Smart specialisering är ett begrepp som introducerades av EU-kommissionen. Det kan beskrivas som ett arbetssätt för att kraftsamla för innovation och hållbar tillväxt inom de områden där det finns störst potential. Ett område kan se ut på många olika sätt, till exempel en viss teknologi eller en del av en sektor, eller för att lösa en samhällsutmaning

I Värmland undersöktes smart specialisering utifrån ett antal perspektiv. För att identifiera potentiella styrkeområden i regionen gjorde Region Värmland en analys över hur stora företagen är inom olika branscher. Analysen redovisades både utifrån antal företag och antal anställda.

För att lägga till geografiska perspektiv kartlades därefter *var* företagen finns. I det arbetet togs en karta per sektor fram. Kartorna visade tydligt att olika branscher är stora i olika delar av regionen. Underlaget visar på inomregionala skillnader och likheter och är vägledande för olika typer av utvecklingsarbete.

Exempel från Region Värmland: Från plats till innovationsarena - Smart specialisering och regional planering

Angelica Jacobo, Region Värmland

Den geografiska planeringen har gett:

- **Legitimitet** – det känns relevant för invånare och aktörer
- **Riktning** – man vet vad som är möjligt och meningsfullt
- **Mobilisering** – aktörer känner igen sig och vill bidra

Framtid och utmaningar:

- Kartlägga geografiskt relevanta behov
- Fördjupa arbetet med platsen som grogrund
- Fortsätta säkerställa relevans och nytta
- Strategiarbete:
  - Uppdatering av smart specialiseringsstrategi
  - Integrering med den regionala utvecklingsstrategin

Trivectors uppdrag om strategisk planering och innovationsprocesser

Charlotta Fredriksson och Christian Dymén, Trivector

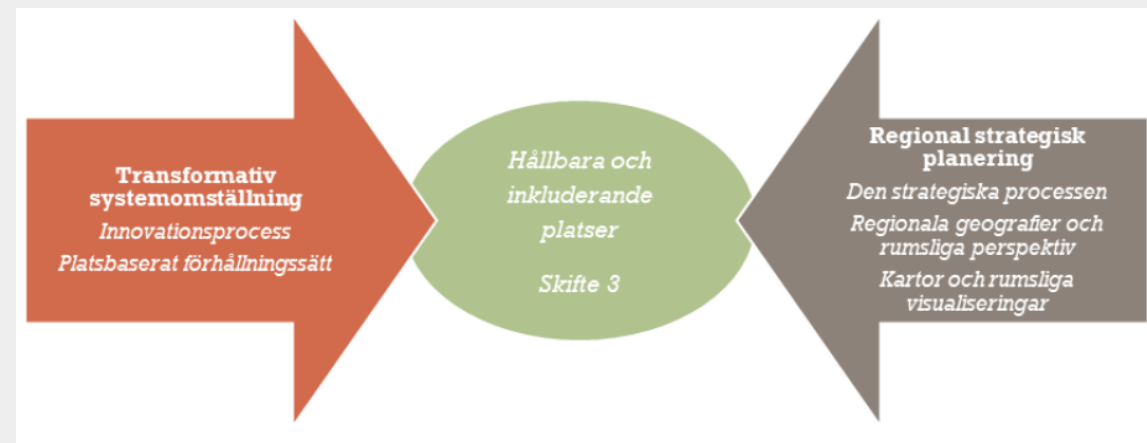
Charlotta Fredriksson och Christian Dymén från Trivector redovisade resultatet av deras uppdrag från ShiftSweden och Tillväxtverket om att utforska mötet mellan regional strategisk planering och innovationsprocessen.

Arbetet hade ett särskilt fokus på det som inom ShiftSweden kallas för Skifte 3:

”Från planering, utveckling, produktion och drift i silos till ny innovativ mark genom att integrera byggd miljö och mobilitet i ett ekosystem.”

Kortfattat har arbetet resulterat i tre påståenden:

1. Regionala och rumsliga perspektiv kan bidra till ny, bredare och djupare systemförståelse.
  - Här har de regionala planerarna en viktig roll att spela.
2. Att innovationsarbete och strategisk planering har likheter i synsätt, ingångsvärden och process utgör en potential för ömsesidigt utbyte.
  - Det rumsliga perspektivet är inte en självklarhet för alla.
3. Det finns potential att utveckla och innovera regional strategisk planering med stöd av innovationsperspektiv och innovationssystemet.
  - Arbetet är en löpande och förbättras kontinuerligt. Det gäller att fortsätta utveckla förmågor, metoder, verktyg och arbetssätt.

Resultat från Menti om strategisk planering och innovation

Charlotta Fredriksson och Christian Dymén, Trivector

Under Trivectors presentation genomfördes tre Menti-undersökningar där deltagarna besvarade frågor kopplade till de tre påståendena.

På följande sidor presenteras ett urval av svaren.

Diskussionspass kopplat till påstående 1:

Regionala och rumsliga perspektiv kan bidra till ny, bredare och djupare systemförståelse

När har det varit hjälpsamt att belysa en samhällsutmaning eller frågeställning genom ett rumsligt eller geografiskt regionalt perspektiv?

- Varje gång
- När det finns intressekonflikter
- För att synliggöra funktionella samband
- När många olika perspektiv sitter runt bordet
- Alltid i fysisk planering
- Kombinera olika data i karta – befolkningstäthet och kollektivtrafik t.ex.
- Lokalisering av ny vårdcentral
- Kopplingen arbetsmarknad/kollektivtrafik
- Vet inte, aldrig gjort
- Aldrig gjort, men borde vara användbart
- Skulle vilja se exempel
- Skulle vilja se fler exempel från glesbefolkade regioner
  - T.ex. trafikmiljöer på landsbygden
  - T.ex. skolplanering. Om det lyfts från kommunal till regional nivå kanske det finns elevunderlag för en landsbygdsskola

När har du mött oförståelse eller motstånd? Vad tror du det beror på?

- När motparten undrar ”what’s in it for me?”
- Kartan konkretiserar. Inte alltid önskvärt för alla inblandade parter. Det är ju ett sätt att prioritera (t.ex. mellan orter eller förbindelser). Utmanande. Politiskt kanske man inte vill ha med en karta för att det kan bli för jobbigt.
- Motstånd när det regionala perspektivet inte gynnar kommunernas perspektiv.
- En karta behöver inte vara objektiv

Diskussionspass kopplat till påstående 2:

Att innovationsarbete och strategisk planering har likheter i synsätt, ingångsvärden och process utgör en potential för ömsesidigt utbyte

På vilka sätt kan vi dra nytta av att det finns likheter mellan innovation och planering?

- Skulle behöva mer information om hur innovationssektorn arbetar för att kunna svara
- Flera krafter som drar åt samma håll
- Rent praktiskt genom samordnade plattformar tex. Kan tänka mig att det kommer smarta innovationsidéer när man jobbar med kartor och hur landskapet ser ut
- Att planera är att ta ansvar för framtiden – en välavvägd väg framåt där flera demokratiskt legitima intressen ingår. Beror på vilket intresse innovationen stödjer
- Det måste finnas oerhört stora nyttor i en rad sammanhang

Många lyfte att mer kunskap om innovationsprocesser behövs för att kunna besvara frågan.

Har du varit med om att innovation och planering möts? I vilket sammanhang? Vad hände?

- Planeringsprocesser på alla nivåer i den nu pågående ny industrialiseringen i norra Norrland
- Gotland har gjort projekt Digital samhällsbyggnad och det gick bra
- Har svårt att skapa intresse hos innovationsgänget för rumslig planering och vise versa
- Det har aldrig blivit bra. Planera är att distribuera. Innovera är att koncentrera.
- Planeringsfunktionerna är isolerade

Diskussionspass kopplat till påstående 3:

Det finns potential att utveckla och innovera regional strategisk planering med stöd av innovationsperspektiv och innovationssystemet

Vad behöver utvecklas eller innoveras inom regional planering för att hantera samhällsutmaningar? På vilket sätt?

- Regionalt mandat
- Förmågan och viktigheten att ta det demokratiska ansvaret på allvar
- Villigheten
- Processerna och samverkan
- Ge tyngd åt regional planering
- Mer sektorsövergripande hantering av frågor. Tjänstemän och politiker emellan

Avslutande reflektion från Bouvier

Det framträder en positiv bild av var regional strategisk planering befinner sig i dag och vart den är på väg. Samtalen vittnade om att den rumsliga kompetensen redan utgör en kärnresurs i det regionala utvecklingsuppdraget.

Kartan och det geografiska perspektivet lyftes inte bara som analytiska verktyg, utan som ett gemensamt språk som kan förena planering, innovation och utvecklingspolitik.

En särskilt viktig framtidsfråga som lyftes är mötet mellan innovationsarbete och regional strategisk planering. Här finns stora möjligheter att bygga vidare på gemensamma arbetssätt som systemperspektiv, iterativa processer och flernivåsamverkan. När innovationslogik och rumslig planering närmar sig varandra stärks regionernas förmåga att arbeta mer träffsäkert, platsbaserat och långsiktigt, exempelvis inom smart specialisering och regional utvecklingsstrategi.

Samtidigt blir det tydligt att den regionala nivån har kommit längre än den nationella i att arbeta platsbaserat. Här finns en stor utvecklingspotential, där nationella myndigheter behöver stärka sin geografiska förståelse och bli bättre på att möta regionerna i deras rumsliga analyser och kartbaserade arbetssätt.

Avslutande reflektion från Bouvier

En fråga som återkommande kommer upp är behovet av samplanering mellan olika sakområdesansvar och processer. Här upplevs den regionala strategiska planeringen kunna utgöra ett verktyg för hur detta behov ska kunna tillgodoses. Under dagen visades tydligt på kraften att integrera innovationsprocesser i den regionala strategiska planeringen (och vice versa). En reflektion som ytterligare betonar nytta av detta är att den regionala strategiska planeringen är under ständig utveckling både sett till syfte, form och innehåll och att den därför inte får bli bakåtlutad och lita på de processer som är upparbetade. Den potential som påvisades av Tillväxtverket, Trafikverket och Trivector om att samordna processer kopplat innovationsprocesser och regionala strategiska processer pekar ut ett tydligt utvecklingsområde framåt.

Utkomsten av att arbeta med ett sådant utvecklingsområde bör inte bara kunna öka möjligheterna för den regionala strategiska planeringen att bibehålla momentum och säkerställa att den följer samhällsförändringar utan även, som exemplifierat under dagen, även stärka innovationsprocesserna genom gemensamt lärande.

Sammantaget förmedlar mötet en känsla av en pågående utveckling. Regional strategisk planering beskrivs som en pågående resa, där förmågor, metoder och samverkan kontinuerligt utvecklas. Med regeringsuppdraget och initiativ inom ShiftSweden finns goda förutsättningar att ta nästa steg tillsammans och ytterligare befästa det regionala perspektivets roll i samhällsutvecklingen.

B

Bouvier Advisory